

ЕВРОПЕЙСКА КОМИСИЯ

Брюксел, 8.8.2012 г.
COM(2012) 445 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА
относно изпълнението на Европейската енергийна програма за възстановяване

{SWD(2012) 243 final}

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

относно изпълнението на Европейската енергийна програма за възстановяване

1. ИЗПЪЛНЕНИЕТО НА ПРОГРАМАТА БЕЛЕЖИ НАПРЕДЪК

Европейската енергийна програма за възстановяване (ЕЕПВ)¹ осигурява финансова подкрепа за избрани проекти с изключително стратегическо значение в енергийния сектор. Чрез съфинансирането на тези проекти програмата помага на Европейския съюз да постигне напредък към целите си в областта на енергийната политика и климата: сигурност и диверсификация на енергийните доставки, завършване на изграждането и функциониране на вътрешния енергиен пазар и намаляване на емисиите на парникови газове. Същевременно чрез осигуряване на устойчивост на капиталовите разходи в реалната икономика програмата има за цел да стимулира икономическата активност и да насърчава растежа и създаването на работни места.

След миналогодишния доклад изпълнението на ЕЕПВ е отбелязало напредък. Трябва да се напомни, че 2010 г. беше посветена основно на стартирането на ЕЕПВ. По-голямата част от наличния бюджет беше определена за 59 проекта в следните подпрограми: инфраструктура за природен газ (1 363 млн. EUR), инфраструктура за електроенергия (904 млн. EUR), вятърна енергия от разположени в морето инсталации (565 млн. EUR) и проекти за улавяне и съхранение на въглероден диоксид (1 000 млн. EUR). Като цяло до края на 2010 г. бяха взети решения за отпускане на безвъзмездни средства и бяха сключени споразумения за безвъзмездна помощ с общ размер от 3 833 млн. EUR, т.е. 96,3 % от общия бюджет на ЕЕПВ. Сумата в размер на 146 млн. EUR, за която не бяха поети ангажименти по проекти в тези сектори до крайния срок 31 декември 2010 г., беше преразпределена към нов финансов механизъм — Европейски фонд за енергийна ефективност², насочен към инвестиции в енергийна ефективност и енергия от възобновяеми източници.

ЕЕПВ беше създадена в по-широкия контекст на глобалните усилия, предприети на равнище ЕС, за справяне със започналата през 2008 г. финансова криза и за стимулиране на икономическото възстановяване. Оттогава Европа е подложена на още по-тежка криза и поради това политиките за стимулиране на възстановяването продължават да бъдат абсолютно необходими. Предвид сложността и мащаба на кризата не може да се очаква от една-единствена политическа инициатива или разходна програма сама по себе си да доведе до икономическо възстановяване. При все това, в тази трудна обстановка ЕЕПВ е била и продължава да бъде полезен инструмент, който създава възможност за постигане на напредък по редица ключови инвестиционни проекти, които без публично финансиране от ЕС ще бъдат изложени на опасност от забавяне, намаляване или прекратяване.

¹ Регламент (ЕО) № 663/2009 на Европейския парламент и на Съвета от 13 юли 2009 г. за създаване на програма за подпомагане на икономическото възстановяване чрез предоставяне на финансова помощ от Общността на проекти в областта на енергетиката.

² Регламент (ЕС) № 1233/2010 на Европейския парламент и на Съвета от 15 декември 2010 г. за изменение на Регламент (ЕО) № 663/2009.

Настоящият годишен доклад се фокусира върху текущото състояние на изпълнението на програмата. По-задълбочен анализ на въздействието на ЕЕПВ е направен в независимата средносрочна оценка³, проведена през 2011 г. Според това проучване изглежда, че посредством започването на строителни работи и снабдяването с оборудване и междинни стоки програмата вече оказва значително влияние върху реалната икономика. От гледна точка на енергийната политика програмата допринася по-конкретно за внедряването на нисковъглеродни технологии и подобряване на начина на функциониране на вътрешните пазари на природен газ и електроенергия чрез осигуряване на междусистемни връзки между западните и източните части на ЕС, в държавите членки по границите на ЕС и в Централна и Източна Европа, чрез подобряване на капацитета за съхранение, чрез постепенно завършване на двупосочна газопреносна мрежа и чрез сближаване на „енергийните острови“.

Действителното изпълнение на подкрепяните от програмата проекти започна още през 2010 г., но набра необходимата скорост едва през 2011 г. Няколко проекта са завършени, а при много други изпълнението се движи по план, както е описано в следващите глави. В някои случаи изпълнението на проектите е затруднено и напредва по-бавно от първоначално планираното. Един от общите проблеми за трите подпрограми се изразява в сложните и продължителни процедури за издаване на разрешения. Последвалата регулаторна несигурност доведе до закъснения в окончателните решения за инвестиране. Икономическият и регулаторният контекст са предизвикателство по-специално за подпрограмата за улавяне и съхранение на въглероден диоксид, която се намира на кръстопът.

За успешното изпълнение на ЕЕПВ е необходима силна ангажираност на всички заинтересовани страни, включително на държавите членки, с цел ускоряване на процесите на регулиране и издаване на разрешения. В това отношение предложението на Комисията относно насоките за енергийната инфраструктура⁴ се очаква да доведе до съществени подобрения. Предложението съдържа разпоредби за ускоряване на процедурите за издаване на разрешения чрез създаване на единни национални органи за управление на процеса за издаване на разрешения, определяне на тригодишен срок за вземане на решение относно издаването на разрешение и увеличаване на прозрачността и на участието на обществеността.

Освен това, вследствие на кредитната криза и последващите регулаторни мерки (Базел III, директива „Платежоспособност“ II) е все по-трудно за инфраструктурните проекти да получат достъп до дългосрочно финансиране. Това обстоятелство съвпада с безпрецедентен обем на очакваните инвестиции, тъй като много от операторите на преносни системи (ОПС) ще трябва да увеличат размера на инвестиционните си планове поне три пъти. Предложението на Комисията относно Механизма за свързване на Европа (МСЕ)⁵, междусекторен инфраструктурен фонд, е разработено с цел да помогне на проектите в сформирането на необходимия финансов пакет. Финансовите инструменти по МСЕ, като привличат нови видове инвеститори (пенсионни и

³ http://ec.europa.eu/energy/evaluations/doc/2011_eepr_mid_term_evaluation.pdf

⁴ Предложение за регламент на Европейския парламент и Съвета относно указания за трансевропейската енергийна инфраструктура, COM(2011) 658 окончателен

⁵ Предложение за Регламент на Европейския парламент и на Съвета за създаване на Механизъм за свързване на Европа, COM(2011) 665 окончателен

застрахователни фондове) и смекчават някои рискове, би трябвало да помогнат на разработващите проектите лица да получат достъп до необходимото дългосрочно финансиране за техните проекти.

Комисията следи отблизо напредъка на всички проекти и постигането на съответните поетапни резултати. В работния документ на службите на Комисията, придружаващ настоящия доклад, се описва текущото състояние на всеки проект. В случай на забавяне Комисията предприема действия, за да улесни изпълнението чрез интензивен диалог с бенефициерите въз основа на често докладване и посещения на място. Въпреки това, ако не бъде намерено работещо решение за намаляване на забавянето и не може да се постигне напредък при изпълнението, Комисията може да прекрати финансовата си подкрепа за проекта.

Европейският фонд за енергийна ефективност е в ранен етап на изпълнение, тъй като започна на функционира едва през месец юли 2011 г. През първите няколко месеца се работеше много интензивно, за да стартира неговата дейност и да започне определянето на потенциални проекти, които могат да бъдат подпомогнати от фонда.

2. ИНФРАСТРУКТУРА ЗА ПРИРОДЕН ГАЗ И ЗА ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЯ

2.1. Въведение

Подпрограмата на ЕЕПВ, свързана с инфраструктурата, подкрепя 44 проекта в три основни области на дейност:

- Проекти за инфраструктура за природен газ и съхранение. Инфраструктурата за пренос и търговия с природен газ в целия ЕС се нуждае от допълнително интегриране чрез изграждането на липсващите връзки между държавите членки и отстраняване на затрудненията в самите държави. Сигурността на доставките изисква наличие на интегрирани енергийни мрежи в рамките на ЕС, както и по-нататъшна диверсификация на енергийните източници и на трасетата на ЕС, включително за втечен природен газ (LNG).
- Проекти за обратен поток на газ. Това направление в дейностите възникна по време на кризата с доставките на газ през 2009 г., която последва след прекъсването на потоците, идващи от Русия през Украйна. По-голямата част от държавите членки от Централна и Източна Европа бяха оставени без газ не поради липсата на газ в Европа, а поради това, че съществуващата инфраструктура не разполагаше с техническо оборудване и възможности за обръщане на газовия поток от посока изток—запад в посока запад—изток.
- Проекти за инфраструктура за електроенергия. Интегрирането на нарастващото производство на електроенергия от различни възобновяеми източници, високите стандарти на надеждност и сигурност на системата и достъпните цени на енергията изискват огромни инвестиции в нова инфраструктура. Освен това редица държави членки все още представляват „енергийни острови“, тъй като са слабо свързани със своите съседи и вътрешния енергиен пазар.

Проектите се изпълняват от операторите на преносни системи (ОПС) във всяка държава членка или от разработващите проектите лица. Средната

продължителност на проектите е 3—5 години. Усвоена е сума в размер на 2 268 млрд. EUR, от която до края на март 2012 г. 586 млн. EUR, т.е. 25,9 %, вече са изплатени на бенефициерите. Следва да се подчертае, че не могат да се извършват плащания докато проектите не получат екологични разрешителни. Освен това, за да бъдат защитени финансовите интереси на ЕС, плащанията също така подлежат на поемането на твърд ангажимент от разработващите проектите лица за изпълнение на проекта чрез окончателно решение за инвестиране.

2.2. Напредък до настоящия момент

2.2.1. Проекти, завършени през 2011 г.

От съфинансираните по програмата 44 проекта следните 13 (30 %) бяха завършени в началото на 2012 г.:

- две газопреносни връзки, свързващи Унгария за първи път с Хърватия и Румъния, за засилване на пазарната интеграция и развитието на региона,
- укрепване на белгийската газопреносна мрежа по оста Германия—Обединено кралство, като се създава също капацитет за обратен поток от холандско-германската граница до Зеербрюге в Белгия и към Обединеното кралство,
- седем проекта за обратен поток на природен газ, от които четири в Австрия, два в Словакия и един в Чешката република. Проектите осигуряват по-добър достъп до австрийските съоръжения за съхранение в Баумгартен за всички съседни страни,
- два междусистемни електропровода между Португалия и Испания, които подобряват функционирането на пазара на електроенергия на Иберийския полуостров и интегрирането на източниците на възобновяема енергия;
- един междусистемен електропровод между Австрия и Унгария, който осигурява значителен допълнителен капацитет за пренос по натоварената посока юг—юг и по този начин създава възможност за по-нататъшна интеграция на пазара и за търговия.

2.2.2. Напредък по текущи проекти

От оставащите проекти 18 (10 за природен газ и 8 за електроенергия) се изпълняват по график (40 %). Те са включени в тръжни процедури и строителни работи, като се насърчава растежът и се създават работни места чрез закупуване на кабели, тръби, компресорни станции или друго оборудване.

В газовия сектор изпълнението на проектите постигна добър напредък в следните три европейски региона:

- петте проекта в *Балтийския регион* (Полша, Дания, Литва и Латвия)
- два проекта в *Централна Източна Европа* (Словения и Чешка република)
- три проекта в *Западна Европа* (Белгия, Франция и Испания).

В сектора на електроенергията беше постигнат добър напредък при изпълнението на проектите в следните два региона:

- трите проекта за междусистемни електропроводи в *Балтийския регион* (Естония, Латвия, Финландия и Швеция)

- пет проекта в *Западна Европа* (Германия, Ирландия, Обединеното кралство, Франция, Испания, Италия и Малта).

Накрая, от 44-те проекта само при 13 проекта (30 %) се наблюдава по-бавен напредък спрямо първоначално очакваното поради технически, регулаторни и търговски затруднения. В този случай разработващите проекти лица са изискали удължаване на срока за изпълнение със средно 18 месеца.

Затрудненията при финализирането на споразуменията за доставка на природен газ са причина за забавянията при три важни проекта, насочени към диверсификация на вноса на природен газ в ЕС по нови трасета и от нови източници: GALSI от Алжир до Италия, „Посейдон“ от Гърция до Италия и „Набуко“ от Турция до Австрия за осъществяване на първите доставки на каспийски природен газ и за привличане на нови контрагенти (Азербайджан, Туркменистан) и евентуално на иракски природен газ. Предложената за тези проекти подкрепа от ЕЕПВ е от съществено значение за по-бързо вземане на окончателно решение за инвестиране, което в крайна сметка зависи от решението на производителите на природен газ да доставят природен газ чрез тези газопроводи. Преговорите във връзка с тези решения продължават⁶ и можем да се надяваме, че те ще бъдат взети през настоящата година. Всеки знак за отслабване на подкрепата от ЕС за тези проекти ще изпрати погрешен сигнал към производителите на природен газ в настоящия момент на интензивни търговски преговори.

В други случаи тръжните процедури се оказаха по-сложни отколкото се очакваше първоначално поради технически причини, по-специално при три проекта: газопрееносна връзка между България и Румъния, газопрееносна връзка между Италия и Малта, както и при проекта за обратен поток в Португалия. Издаването на административни разрешителни е друг основен фактор за забавяне на изпълнението на няколко проекта, по-специално на проектите за обратен поток в Полша и Чешката република. Някои проекти бяха отложени поради регулаторни аспекти или намаляване на пазарния интерес в резултат на забавянето на икономическия растеж, какъвто изглежда е случаят при проектите за обратен поток в Румъния и Унгария, за разширяването на един обект за съхранение на природен газ в Чешката република, разположен в Твърдонице, и газопрееносната връзка между Унгария и Словакия. Накрая, газопрееносната връзка между България и Гърция, която е от изключително значение за сигурността на доставките за региона, бе забавена поради законодателни промени в България.

2.3. Заключение

По време на втората година от изпълнението беше отбелязан голям напредък по отношение на проектите за инфраструктура за природен газ и електроенергия, особено по проектите за обратен поток, като 13 проекта бяха завършени и пуснати в експлоатация. Голяма част от проектите, 31 от 44 или 70 %, са завършени или изпълнението им напредва по план.

Като цяло ЕЕПВ подобрява по-конкретно начина на функциониране на вътрешния пазар, като осигурява междусистемни връзки между западната и

⁶ В случая с проекта „Посейдон“ преговорите с организацията, която разработва газонаходището „Шах Дениз“ 2, бяха преустановени неотдавна и спонсорите на проекта разглеждат други източници за доставка, достъпни в региона на Каспийско море или Близкия изток.

източната част на ЕС, и повишава сигурността на доставките за съответната страна и съответните региони⁷. ЕЕПВ придава на инфраструктурата за природен газ истинско европейско измерение, което позволява по-бързо и по-ефективно изпълнение на третия пакет за вътрешния пазар и на регламента относно сигурността на доставките на газ⁸. Направени са някои забележителни стъпки напред: проектите за обратен поток вече функционират и беше избегната криза с доставките на газ през студения февруари на 2012 г. Силната подкрепа от ЕЕПВ за проектите за южния газов коридор беше полезна при преговорите със страните доставчици и тези преговори стават по-интензивни. Подкрепените електроенергийни проекти дават силен тласък за завършване на изграждането на вътрешния пазар с пълноценното участие на всички части на Европейския съюз и осигуряват голямо подобрение на сигурността на доставките от съответните страни и региони. Проектите за електроенергийната мрежа ще допринесат, за да може да се поеме електроенергията, произведена от възобновяеми източници. Завършването на система на енергийната инфраструктура в целия ЕС напредва благодарение на отстраняването на затрудненията и постепенното присъединяване на „енергийни острови“ като например трите балтийски държави, Иберийския полуостров, Ирландия, Сицилия и Малта. Освен това програмата ускори изпълнението на проектите чрез финансиране на специфични дейности и строителни работи, помогна на разработващите проекти лица да получат допълнително финансиране от финансови институции и спомогна голям брой проекти, които бяха изправени пред сериозни проблеми с издаването на екологични разрешителни, да получат приоритет от националните администрации.

Към днешна дата се предвижда по-голямата част от 31 текущи проекта да бъдат завършени през 2012—2013 г., въпреки че изпълнението на няколко проекта ще продължи до 2017 г. предвид техническите, регулаторните и търговските предизвикателства, пред които са изправени.

3. ВЯТЪРНА ЕНЕРГИЯ ОТ РАЗПОЛОЖЕНИ В МОРЕТО ИНСТАЛАЦИИ (OWE)

3.1. Въведение

Подпрограмата на ЕЕПВ за вятърна енергия от разположени в морето инсталации се състои от девет проекта в две основни области на действие:

- подкрепа за широкомащабно изпитване, производство и внедряване на иновационни турбини и конструкции на разположени в морето фундаменти,
- подкрепа за развитието на модулни решения за присъединяване към мрежата на произведени големи количества вятърна електроенергия.

Бенефициерите на безвъзмездни средства включват дружества за разработване на проекти, инженерингови дружества, производители на възобновяема

⁷ Задълбоченият анализ на модела на пазара за природен газ в Дунавския регион, изготвен от Регионалния център за изследвания на политиката в областта на енергетиката демонстрира ползите от междусистемните връзки и въздействието им върху намаляването на цените на природния газ в региона, което може да достигне 6 %. (Сред разглежданите проекти са например междусистемните връзки HU-SK, BG-EL, както и полския проект за втечен природен газ.) За допълнителна информация:

⁸ http://www.rekk.eu/images/stories/letoltheto/kaderjak_drgmm_ep_20120620_v2.pdf
Регламент (ЕС) № 994/2010 от 10 октомври 2010 г. ОВ ЕС L 295 от 12.11.2010 г.

енергия и ОПС. Ангажиран е пълният наличен пакет на ЕЕПВ от 565 млн. EUR, а плащанията за всичките девет проекта в края на март 2012 г. възлизат общо на 189 млн. EUR.

3.2. Текущо състояние на проектите за OWE

Състоянието на изпълнението на проектите представлява разнородна картина, като вече има един завършен проект, други са процес на изпълнение, а някои са изправени пред големи закъснения.

3.2.1. *Разположени в морето турбини и конструкции (шест проекта)*

Чрез безвъзмездни средства по ЕЕПВ вече е осигурено инсталирането на първите едромашабни (400 MW) разположени в морето вятърни паркове далеч от брега (разстояние над 100 km) и в открито море (дълбочина над 40 m). В действителност средствата от ЕЕПВ спомогнаха избраните проекти да получат необходимите заеми от банковите консорциуми, за да бъдат приключени финансово. Дейността в рамките на ЕЕПВ във връзка с проекта Thornton Bank в Белгия приключи през септември 2011 г.

Всичките четири германски проекта за ветроенергийни паркове вече са на етап производство и/или инсталиране. Освен това първите количества електроенергия, генерирани чрез съфинансирана от ЕЕПВ инфраструктура за вятърна енергия от разположени в морето инсталации, вече са присъединени към електропреносната мрежа на Германия през есента на 2010 г. Въпреки че изпълнението на тези проекти като цяло напредва много добре, има известно забавяне в сравнение с първоначалния план. Това се дължи на три основни причини: забавяне на гарантираното присъединяване към мрежата, забавяне в процеса на издаване на разрешителни и забавяне по технически причини (недостатъци в качеството при производството и неблагоприятни метеорологични условия). В резултат на това изпълнението на един проект (Bard I) вече е официално разсрочено чрез изменение на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства, а се очаква за останалите проекти да се поиска удължаване на срока на споразумението за отпускане на безвъзмездни средства с една до две години.

Проектът за инсталиране на център за изпитване на за технологии за вятърна енергия от разположени в морето инсталации край Абърдийн (Обединено кралство) е изправен пред по-значително забавяне. Необходимо беше създаването на подходящо дружество с участието на множество бенефициери, за да се даде възможност за комбинация между търговски вятърен парк и съоръжение за изпитване. Освен това процесът на издаване на разрешения отнема повече време от очакваното.

3.2.2. *Електропреносна мрежа за вятърна енергия от разположени в морето инсталации (три проекта)*

По-малък е напредъкът по трите проекта за електропреносна мрежа за вятърна енергия от разположени в морето инсталации, чиято цел е внедряване на иновационни технологии за присъединяване на вятърната енергия от разположени в морето инсталации (електропроводи за постоянен ток с високо напрежение — контролиран източник на напрежение). Основната цел на тези проекти е да се поставят основите на европейска морска електропреносна мрежа. Те са с висока степен на сложност не само от технологична, но също така и от регулаторна и търговска гледна точка. Забавянето при вземането на

решения за съфинансиране от националните регулаторни органи означава, че графиците за тези проекти следва да бъдат планирани отново, което налага удължаване на сроковете за проектите до 2016—2018 г. При все това, въпреки тези трудности проектите за присъединяване на електропреносната мрежа за вятърна енергия постигнаха значителен напредък през 2011 г. чрез усъвършенстване на обосновката им от търговска гледна точка и определяне на оптималните маршрути за кабелите и техническата спецификация на междусистемните модули.

3.3. Заключение

Подкрепата на ЕЕПВ за проекти за „турбини и конструкции“ ще има като пряк резултат допълнителни производствени мощности за безвъглеродна електроенергия от около 1500 MW и някои проекти вече осигуряват част от този резултат. Проектите по ЕЕПВ също така са източник на въздействие за придобиване на опит, например съкращаване на производствените срокове за разположени в морето фундаменти и намаляване на сроковете за инсталиране на фундаменти.

В някои случаи изпълнението на проекта се затруднява от предизвикателства и напредва бавно. Навременното изпълнение на проектите по ЕЕПВ зависи до голяма степен от бързината на процедурите за издаване на разрешения. Други рамкови условия също имат решаващо значение, като например гаранциите, че морските вятърни паркове ще бъдат присъединени към електропреносната мрежа.

При проектите за присъединяване на електропреносната мрежа за вятърна енергия лицензирането на вятърните паркове, които трябва да бъдат присъединени, както и съфинансирането, което трябва да бъде получено чрез регулаторните органи, представляват съществени препятствия, които следва да бъдат преодоляни преди да бъдат взети окончателните решения за инвестиране.

4. УЛАВЯНЕ И СЪХРАНЕНИЕ НА ВЪГЛЕРОДЕН ДИОКСИД (CCS)

4.1. Въведение

Постигането на амбициозните цели на ЕС в областта на енергийната политика и климата, по-специално декарбонизацията на енергийната система до 2050 г., изисква внедряване на нисковъглеродни технологии, включително на технологии за улавяне и съхранение на въглероден диоксид (CCS). ЕЕПВ, в съответствие със Стратегическия план за енергийните технологии (SET), е насочена към демонстрирането на интегрирани проекти за CCS с цел тази технология да стане икономически изгодна до края на десетилетието. Програмата предоставя финансова подкрепа в размер на 1 млрд. EUR за шест проекта в сектора на производството на електроенергия, от които 392 млн. EUR вече са изплатени на бенефициерите от март 2012 г. насам. Избраните проекти обхващат три различни технологии за улавяне на CO₂, както и различни концепции за съхранение на CO₂ на сушата и в морето: въгледородни полета (със и без форсиран добив на нефт) и солени водоносни пластове. Чрез този подход се признава, че интегрираните проекти за CCS са ново технологично предизвикателство и тяхната демонстрация трябва да отговори на широк кръг от технически, икономически и регулаторни предизвикателства. Координаторите на проектите са дружества за комунални услуги или

енергийни дружества. Други бенефициери включват дружества за пренос на енергия, доставчици на оборудване и научноизследователски институти.

4.2. Текущо състояние на проектите за CCS

ЕЕПВ даде възможност за бързо стартиране на всичките шест проекта (в Германия, Испания, Италия, Нидерландия, Обединеното кралство и Полша). За един от тези проекти ЕЕПВ изигра важна роля за привличане на национално финансиране. В областта на издаването на разрешения ЕЕПВ започна целенасочен диалог и сътрудничество с органите и местното население. Някои проекти също така може да са спомогнали за ускоряване на действителното изпълнение на правната рамка на ниво държави членки. Освен това проведените досега подробни инженерни проучвания позволиха на дружествата за комунални услуги да придобият вътрешно ноу-хау за бъдещото функциониране на интегрираното съоръжение за CCS. Работата по определянето на характеристиките на специфични геоложки формации за съхранение също така доведе до определяне на подходящи обекти за постоянно и безопасно съхранение на CO₂.

Подпрограмата за CCS включва задължение да се обменят опит и най-добри практики по отношение на проектите, което започна да се изпълнява със създаването на мрежата на проекти за CCS. Както и през 2010 г., мрежата публикува през 2011 г. публични обобщения на поуките, извлечени от проектите за съхранение на CO₂, обществената ангажираност и издаването на разрешения.

През 2011 г. за повечето проекти завършиха проучванията за изготвяне на предварителен проект (FEED) за инсталациите за улавяне, включително предварителният подбор на доставчик на оборудването, което е последната техническа стъпка преди пускането в експлоатация. Работата по определянето на характеристиките на избраните обекти за съхранение продължи успоредно с разработването на оптималните трасета за превоз на CO₂.

Въпреки положителните мерки, подпрограмата за CCS като цяло е изправена пред някои основни регулаторни и икономически неясноти, които поставят в риск успешното ѝ изпълнение. Фактът, че по нито един от проектите все още не е взето окончателно решение за инвестиране (ОРИ) е илюстрация за текущите затруднения. Първият проект, за който се очаква да бъде готов за приемане на ОРИ — до септември 2012 г. — е в Нидерландия. За всички останали не се очаква приемане на ОРИ преди 2013 г. Този важен етап беше забавен по различни причини, включително следните: все още не са осигурени всички разрешения; определянето на характеристиките на обектите за съхранение не е приключило; финансовата структура все още предстои да бъде завършена. Освен това ниската цена на въглеродния диоксид съгласно Схемата за търговия с емисии (ETS) прави непривлекателни краткосрочните и средносрочните икономическите обосновки за CCS, а също така е повишила очакваните експлоатационни разходи на инсталациите. Изводът е, че поради настоящата икономическа ситуация, проектите са изправени пред все по-големи затруднения при получаване на достъп до финансиране.

В началото на 2012 г. в Германия беше прекратен проектът Jaenschwalde по ЕЕПВ. В допълнение към общественото противопоставяне на евентуалните места за съхранение разработващите проекта лица стигнаха до заключението, че значителните закъснения при транспонирането на Директивата за CCS в

германското законодателство няма да позволят издаването на необходимите разрешения за съхранение на CO₂ в рамките на сроковете на проекта.

С оглед на трудната ситуация изглежда, че бъдещето на CCS е на кръстопът. Комисията провежда обсъждания със заинтересованите лица по подпрограмата, както и с разработващите проектите лица относно най-целесъобразните последващи действия след подкрепата, оказана от ЕС за този стратегически сектор, както и относно възможностите да се използват най-ефективно средствата по ЕЕПВ от страна на проектите, които вземат положително окончателно решение за инвестиране.

4.3. Заключение

Значителен напредък беше постигнат при финализирането на подробните технически проучвания за съоръженията за улавяне и в по-малка степен при валидирането на обектите за съхранение.

При все това, след втората година от изпълнението ѝ подпрограмата за CCS е на кръстопът: един проект е прекратен, а за нито един от останалите пет все още не е прието окончателно решение за инвестиране. Причините за закъсненията за няколко: все още не са осигурени всички разрешения; определянето на характеристиките на обектите за съхранение не е приключило; финансовата структура все още предстои да бъде завършена.

Вследствие на това експлоатацията на повечето инсталации вероятно ще бъде отложена за 2016—2017 г. CCS е нова дейност, която, в допълнение към валидирането на техническите и икономическите аспекти, трябва да бъде в съответствие с новите регулаторни рамки (например за съхранение на CO₂). Необходимо е промишлеността и държавите членки да увеличат усилията си, за да бъдат намалени закъсненията, свързани с регулаторните и финансовите аспекти на тези проекти.

5. ЕВРОПЕЙСКИ ФОНД ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ (ЕФЕЕ)

5.1. Характеристики и цели на фонда

В Регламент (ЕС) № 1233/2010 се предвижда създаването на финансов механизъм за подпомагане на инвестициите за енергийна ефективност и децентрализирана възобновяема енергия. Регламентът определя за новия механизъм сума в размер на 146,3 млн. EUR, която съответства на бюджетните кредити на ЕЕПВ за поети задължения, които не са използвани към 31 декември 2010 г.

След влизането в сила на изменения Регламент за ЕЕПВ Комисията възложи на Европейската инвестиционна банка (ЕИБ) задачата да създаде инвестиционен фонд и да стартира функционирането му. За тази цел през март 2011 г. между Комисията и ЕИБ беше подписано споразумение за делегиране. „Механизмът“ ще представлява инвестиционен фонд, наречен Европейски фонд за енергийна ефективност (ЕФЕЕ)⁹, техническа помощ (ТП) и дейности за повишаване на осведомеността. Фондът разполага с капитал от 265 млн. EUR, 125 млн. EUR от които са предоставени от ЕС. Участието на други партньори основатели е следното: ЕИБ — 75 млн. EUR, Cassa Depositi e Prestiti (CDP) — 60 млн. EUR и

⁹ ЕЕЕ F SA е структуриран финансов механизъм (SICAV-FIS съгласно законодателството на Люксембург)

Deutsche Bank — 5 млн. EUR. Освен че предоставя капитал на фонда, ЕС също така отпуска безвъзмездни средства в размер на 20 млн. EUR за техническа помощ (ТП) и 1,3 млн. EUR за дейности за повишаване на осведомеността. Участието във фонда е отворено и за други финансови институции, които могат да бъдат заинтересовани да се присъединят.

В съответствие със стратегията „Европа 2020“ за интелигентен, устойчив и приобщаващ растеж ЕФЕЕ допълва и допринася за настоящата рамка на политиката за енергийна ефективност, по-специално за Плана за енергийна ефективност за 2011 г.¹⁰ и предложението за директива за енергийната ефективност¹¹.

Фондът инвестира в мерки за икономия на енергия/енергийна ефективност (70 %), проекти за възобновяема енергия (20 %) и екологично чист градски транспорт (10 %), с акцент върху инвестициите в градска среда. Бенефициери по този механизъм са местните, регионалните и, където е обосновано, националните публични органи; както и публични или частни субекти, действащи от името на публични органи.

Фондът предлага различни видове дългови и капиталови инструменти¹², адаптирани към структурата и нуждите на проекта. По-конкретно той може да предоставя следните видове финансови услуги: средносрочен и дългосрочен привилегирован заем, подчинени заеми, инвестиции в „мечанин“ дълг, гаранции, собствен капитал и квазикапиталови инвестиции или форфетиране¹³. Чрез компонента на техническата помощ, оказвана на разработващите проекти лица, се предоставя финансова помощ под формата на безвъзмездни средства, за да се подпомогне структурирането на проектите и подготовката на заявленията до фонда.

ЕФЕЕ бе създаден с цел преодоляване на основните пазарни пречки пред енергийната ефективност: липсата на адаптирано финансиране, ниското доверие на пазара в тези инвестиции и високите капиталови разходи за разработване на проекти. Така че фондът има за цел финансиране на конкретни възпроизводими „проекти фарове“, за да се демонстрира, че инвестициите в енергийна ефективност са подходящи за банково финансиране чрез предоставяне на съобразено с конкретния проект финансиране, каквото понастоящем не се предлага на пазара, но най-вече подкрепя за развитие на дружества за енергийни услуги (ESCO) и привличане на допълнително частно финансиране.

5.2. Постигнат досега напредък

След подписването на споразумението за делегиране ЕИБ предприе незабавно всички необходими правни стъпки, нужни за създаването и функционирането на фонда, и операциите започнаха на 1 юли 2011 г. Deutsche Bank, избрана за управител на фонда, най-напред предприе поредица от комуникационни и

¹⁰ COM(2011) 109 от 8.3.2011 г.

¹¹ COM(2011) 370 от 22.6.2011 г.

¹² ЕФЕЕ не предоставя безвъзмездни средства или лихвени субсидии (заеми при облекчени условия). Тези финансови стимули не се считат за подходящ стимул за проекти, които генерират достатъчно приходи, за да бъдат финансово жизнеспособни.

¹³ Схемата за форфетиране се изразява в продажбата на бъдещи вземания (икономия на енергия) при сконтов процент. Схемите за форфетиране съгласно ЕФЕЕ са допълнително обезпечени чрез договори за енергийни характеристики с гарантиран резултат като обезпечение.

маркетингови действия за рекламиране на фонда с цел създаване на готовност за сключване на споразумение и изграждане на полезни контакти с общини, местни органи, а също така с потенциални инвеститори, за увеличаване на размера на фонда в бъдеще. В този контекст беше създаден уебсайтът www.eeef.eu и беше активиран инструмент за представяне на проекти чрез интернет, който да улесни взаимодействието между управителя на фонда и кандидатите. Що се отнася до компонента на техническата помощ, неговото управление беше вторично делегирано от ЕИБ на управителя на фонда и понастоящем се разглеждат първите заявления.

През първите месеци от дейността на фонда общините, ESCO и други субекти, действащи от името на публичните органи, вече представиха на управителя на фонда голям брой предложения за проекти в областта на комбинираното производство на енергия, общественото осветление, централното отопление и подобряването на сградния фонд. Няколко обещаващи проекта са в процес на задълбочена оценка и първите споразумения са влезли в сила. Както и при други финансови инструменти, за много предварително избрани проекти се изискват продължителни процедури за обществени поръчки и комплексно структуриране на споразумението. Първите проекти ще служат като пилотен опит за подсилване по-специално на структурите на ESCO. В този контекст бе изготвен стандартен договор за форфетиране за услуги, основани на енергийни характеристики, който ще улесни разработването и умножаването на иновационни споразумения с ESCO.

След обичайния период на постепенно въвеждане на фонда, се очаква да бъдат реализирани още проекти. До юни 2013 г., както се изисква в Регламент (ЕС) № 1233/2010, Комисията ще докладва на Европейския парламент и на Съвета за напредъка и за възможното бъдещо разгръщане на фонда.